

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rit de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INȘERTIUNILE:
ac 1 și 2: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inșertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Presă-detectiv.

(L.) Caracterizarea aceasta a presei maghiare o găsim într'un ziar unguresc.

Am spus-o însă noi înainte, cu ani de zile, când arătam scaderile presei maghiare, și îndeosebi rolul ce-și luase de a denunța pe... agitatori, zicea ea, dar' în realitate întreaga această atitudine a ei era o înjositoare muncă pe care numai detectivii nenorociți o săvârșesc. Un Român, ceva mai cunoscut, un pas nu pute să facă fără a fi urmărit de detectivii presei maghiare. Ear' detectivi se făcuseră toți imbecilii de funcționari cari socoteau să-și câștige merite patriotice veghiând ca „agitatorii” să nu poată trăda... patria, dând alarma prin presă, așa că un botez, o nuntă ori altă petrecere nu se mai pute face fără asistența gendarmerească. Din parte-le, gendarmii, ca să intre și ei în spiritul „patriotic”, dădeau lungi și misterioase relațiuni despre câte „au pus la cale agitatorii” întreținuți când de Ligă, când de Țarul Rusiei...

Așa s'a ajuns apoi, că azi sunt Unguri, cari mai ușor cred că Turcii sunt cel mai de treabă popor din lume, decât să admită că între Românii cărturari — „kaputos Oláhok” — poate să fie unul care nu are subvenție dela Țarul Rusiei.

Îndeosebi pe vremea zilelor de înălțătoare luptă națională presa maghiară monopolisase cu desăvârșire rolul detectivilor.

Se înțelege, în cele mai multe cazuri, relațiunile ce da publicului, erau pure invențiuni, ear' restul: insinuările cele mai perverse cu scop pe de-o parte de a seduce opinia publică ungurească, pe de altă parte pentru a teroriza pe Românii mai slabi de suflet, ear' celor rei să le dea arme contra luptătorilor naționali.

E un sistem acesta în presa maghiară, și e trist, că s'au găsit Români, cari ori n'au vrut ori n'au știut să înțeleagă care este ținta acestor scrisse ale presei maghiare, ci luându-le drept bani buni, le-au folosit ca arme să lovească în frați.

Am protestat întotdeauna în contra acestor apucături și când ni-s'a dat privilegiu, n'am esitat a rupe vëlul de pe meschina lucrare, pretinsă „patriotică” a presei maghiare.

Am spus în același timp, că păcatele acestea au să se răsbune odată mai ales asupra Ungurilor. Presa lor se îndeletnicește cu lucruri imorale săvârșite întâiu în contra noastră, a naționalităților. Cine ar putea să creadă însă, că odată ajunsă la cel

din urmă grad de rușine, nu va face rău societății ungurești?

A ajuns deja aici.

Eată, într'adevăr, ce scrie organul guvernamental din loc:

„Până aci treacă meargă. În timpul din urmă însă presa noastră nu numai judecă și pedepsește fără a fi competentă, ci unele organe s'au dat la rodul nemernic de a urmări îndeplinind serviciu de detectiv fie în interesul diverselor fracțiuni de partid, fie pentru întreprinderea proprie pe care n'o pot susține decât numai căuștând scandal, producând cu ori-ce preț senzație.

Când aici ajunge o presă, când în loc de a se discuta demn, se face numai licație de vorbe late, când în loc de fapte, cetitorilor nu li-se dă decât numai incriminări, când spiritul dreptății este înlocuit cu acela al reușitei și în loc de a cumpăni situația, se dă numai drumul celor mai abjecte calomnii, când pentru a introna domnia păcătoșilor, se fac întovărășiri criminale: luându-se ca dovezi mărturii mincinoase pentru a ponegri pe cei cu suflet curat, când cei-ce dețin condeiul se fac detectivi și știu ce au vorbit doi prietini între ei, prietini dintre cari nici unul nu simpatizează cu cel care le publică conversația... imaginată, pentru a produce... scandal, negreșit că o decadență este de semnalat.

Ungurii și-o semnalează pe a lor.

Fi-vor și destul de tari să lecuiască răul?

E treaba lor!

Vorba e însă că răul acesta s'a manifestat și la noi.

Ear' pentru îndreptarea lui trebuie întâiu de toate să se pună capăt vutietului gol care vrea să mascheze o inerție păgubitoare... Din moravurile presei noastre trebuie să dispară apucăturile condamnabile care pe atâția au desgustat dela luptă și peste tot au produs o apăsare, de care e timpul suprem să ne scuturăm.

Morala „capitalei”. La alegerea săvârșită eri în Budapesta, a eșit învingător, după-cum se prevedea, *Morzsinyi Károly*, care a intrunit 1866 voturi, contra lui *Braun*, care a avut și el 1064.

Morala și cinstea, a cărei reprezentant se zicea că este ovreiu Braun, a fost înșelată de *Morzsinyi*, cel care a trebuit să depună mandatul și să iasă din clubul guvernamental pentru-că s'a compromis în afaceri neonest.

Incompatibilitatea între mandat și funcțiune, care s'a adus în discuția Dietei, face valtoare în clubul guvernamental. Deputații sunt în cel mai mare impas, trebuind să aleagă.

Afacerea pare că va avea urmare și pentru orașul Arad, și anume se zice că deputatul Aradului, fostul ministru *Hieronymi*

și va depune mandatul pentru a putea să-și păstreze multe funcțiuni ce ocupă, în deosebi postul de director la Banca Agrară.

Corb la corb nu-și scosese ochii, zice proverbul românesc. Nici deputații maghiari nu e deci cu cale să-și scurteze unul altuia venitele. Cel puțin comisia de incompatibilitate a Dietei maghiare a hotărât, în ședința sa de ieri, că acei deputați cari sunt în relațiuni de contract cu statul, nu cad sub urmările legii de incompatibilitate. Ear' cât despre deputații cari au fost numiți de guvern directori și membri în consiliul de administrație a loteriei de clasă, unde sunt lefuri mari, de oare-ce această loterie intră, conform legii, în practică numai la 1 Maiu, d'asemeni nu pot fi socotiți azi ca contravenind legii.

Mai interesant e faptul, că cei patru deputați excepționali, cari au fost ascultați eri de comisie, au declarat că acțiunile loteriei de clasă vor fi date altei bănci, nu celei alsaciane, al cărei faliment este deci evident, — ș'anume băncii budapestane, unde deputații guvernamentali excepționali sunt toți directori.

Morala lor...

Procesul din Hódmező-Vásárhely, unde se face lege asupra unor feare cu formă omenească, este doar' cea mai neagră pată pe nimbul de civilizație și moralitate al acestui secol. E caracteristic, că eroii acestui proces sunt Unguri, și încă din acele părți ale Ungariei, unde acel „ösi virtus” cu care Ungurii se mândresc, s'a păstrat intact de ori-ce influință străină în forma lui genuină, și prin urmare rezultatele lui sunt de a se privi de cele mai caracteristice semne ale individualității maghiare.

Ce s'a întâmplat adevărat? Niște țerani maghiari au descoperit că e foarte bine să nu lucră și totuși să trăiești în belșug. Pe cale cinstită — în lipsă de o avere considerabilă, aceasta este o absurditate, — recurg la mijloace neiertate, — la crimă. Și înscriu pe cei mai de aproape ai lor în reuniuni de înmormântare, apoi îi omoară ca să poată ajunge la o sumă de bani. Așa au ucis, tată, mamă, frate, bărbat și nevastă — fără nici o remușcare. — Modul cum au executat ei aceste crime și amănuntele lor, ne înspăimântă și abia îți vine să crezi, că acestea au putut să se întâmple în zilele noastre. Ele îți reamintesc, în colorile cele mai vii, îndepărtatele timpuri ale evului mediu, cu toate bestialitățile Borgiescilor; și cazul este cu atât mai bestial, cu cât el trebuie judecat sub raportul cultural și etic al veacului.

Să vedem acum clasa cultă a Ungurilor cum judecă chestiunea. E lucru îndeobște cunoscut, cum presa maghiară, — exprimând opinia publică a societății ungurești, ne tractează pe noi Românii cu cele mai absurde epitete, de câte-ori pentru agitație — va se zice: pentru delict politic, trasi suntem la barele judecății maghiare. Apoi când se 'ntemplă de vre-un țeran de ai noștri desperat comite o crimă, opinia publică maghiară e neîntrecută în zelul cu care generalisand cazul, îl prezintă ca o reflecțiune morală a întregii societăți românești.

Ei nu văd, că societatea lor e putredă și că pe zi ce merge, face tot mai dese erupțiuni la suprafață, stropind foarte de multe ori persoane foarte marcante din societatea lor; ei nu văd, că repetirea de tot

deasă, aproape zilnică, a acestor erupțiuni este un simptom care trebuie să inspire cele mai serioase îngrijiri. Toate acestea opinia publică maghiară nu le observă și continuă a mătura înaintea porții noastre, pe când a lor acuși nici deschide nu se mai poate de — gunoii. Ear' când această opinie publică ungurească este silită să se ocupe de murdăriile societății lor, o face aceasta cu atâta superficialitate și naivitate, încât îți vine s-o compătimești; căci tocmai felul acesta naiv și superficial de a judeca este cea mai sigură probă că în multe privințe și în multe părți, societatea maghiară și-a pierdut echilibrul moral.

Un singur, dar' foarte caracteristic cas. „Budapesti Hirlep”, unul din cele mai serioase și de frunte dintre organele publicității maghiare, despre crimele din H. M. Vászrhely, zice:

„...Într'adevăr, dacă n'ai cunoaște virtuțile (?) acestui popor, ar trebui ca în păcatele sale să-l admiri, cu atâta sânge rece, siguranță și precizie își săvârșesc crimele sale”.

Va se zice foaia maghiară le socotește monstrilor dela H. M. Vászrhely ca merit bestialitatea cu care își săvârșesc crimele. Pentru societatea maghiară deci desbrăcarea de ori-ce simț omeneș a țaranilor sei este merit?!

Eată moralitatea lor!

Pe noi ne descriu în colorile cele mai grozave, ne prezintă ca pe monștrii lumii civilisate de câte ori ne pretindem drepturile, — ear' atunci când ai lor merită cu drept cuvânt numirea de „monștri”, vine societatea maghiară și prin organele sale dă expresiune admirațiunii sale pentru crimele săvârșite de ei.

Și această societate este care ne reprezintă țeara în afară, ea ne octroază cultura și morala sa; ea pretinde să ne desbrăcam de firea noastră, să ne asimilăm ei?!

Eată „civilizatorii orientului” în toată golătatea lor!

Turcii o să rămână îndărăți.

Din Dieta maghiară.

— Ședința dela 22 Martie. —

O ședință pentru care banii au fost ca aruncați. Părinții patriei abia au stat la sfat o oră.

Pulszky Agost, raportorul comisiei financiare depune raportul seu asupra proiectelor de legi financiare.

S'a urmat apoi discuția asupra gestiunei financiare pe anul 1896.

Nagy Sándor, raportor, roagă Dieta să primească socotelile așa cum au fost încheiate de comisie.

Se ia spre cunoștință și raportul privitor la cheltuielile făcute cu Poarta de Fer.

Perczel, ministru de interne, răspunde apoi interpelării lui *Horánszky* asupra abuzurilor săvârșite la Székelyudvarhely cu prilejul alegerilor. Afirmă că agenții guvernului sunt nevinovați și că alegerea s'a petrecut în ordine.

Horánszky dovedește cu acte că au fost bătăi și terorisări. „Nici sub absolutism n'a fost un regim mai mizerabil ca azi”, zice numitul deputat.

Majoritatea însă a luat spre cunoștință răspunsul.

Perczel răspunde apoi interpelării lui *Lepsényi* asupra ticăloșilor matriculanților.

Ministrul eară zice că matriculanții sunt bravi, deși Lepényi a dovedit o mulțime de păcate ale matriculantului din Vasó, care este Jidan.

Ministrul mai zice că popii sunt cauza la toate, pentru-că agită poporul.

Din dreapta: Trebuie arestați toți popii! Mare ilaritate și sedința se ridică.

Ear' toate aceste au costat pe țeară 4000 fl.

Din Brașov.

Un triumvirat. — Pe muncă. — Arma și curajul. — Odinioară ș'acum.

9/21 Martie.

Fatalitatea face ca adesea cauze și interese mari să fie legate de oameni mici. Suferințele naționale așa se produc mai ales. Ear' pentru a nu aduce în gura lumii instituțiuni ce taturora ne sunt scumpe, se menajează persoane, se trece cu vederea, se uită, ba chiar se iartă păcate cari ar trebui stărpite femeinic, din rădăcină.

Ne ferim însă cu toții de a lavi răul sub cuvânt că nu trebuie să facem personalități și lășăm astfel ca oameni nevrednici să compromită instituțiuni bune la cari din nenorocire au ajuns ca „conducători“.

Nicăir', adevărul acesta nu se poate vedea pus în practică și dând roade mai triste ca la noi. Ceea-ce a întemeiat o generație mare și cu spirit de jertfă, azi este aproape exclusiv teren de exploatare pentru un trist triumvirat: un preot care în presă s'a făcut cunoscut cu laudele sale că a provocat bătaie în public, altul care a colindat țeri pentru-ca după-ce a fost înfierat prin acte oficioase și a stat în purgatorul consistorului dela Sibiu, unde a trebuit să dea probe de supunere și devotament, li-s'a hărăzit brașovenilor ca... păzitor al celor sfinte, și — în fine — al treilea care ni-s'a pus acum de curând director, nu se știe pentru cari anume merite, ci se știe numai că nu este cel mai grozav profesor, nici cel mai simpatic corpului profesoral.

Aceștia sunt azi tari și mari la Eforie, la S-tul Nicolae, — pretutindeni unde sunt... „crețari“, ei judecă pe alții în organul sibian, care sub cuvânt că apără biserica, găzduiește proza celui mai respingător Falstaff ce a putut să producă „trocărimea“.

Și muncește triumviratul acesta; păcat numai că nu muncește pentru o cauză bună și mare, căci întreaga lor lucrare este defăimarea altora și... *agoniseala*, bat-o s-o bată, *agoniseala* particulară, se înțelege, ear' nu cea pentru obște, căci dacă ar fi se scriem câte se vorbesc și se afirmă în privința celor

publice, ar trebui să deschidem cronică tristă, de care vom feri coloanele „*Tribunei Poporului*“... Ar trebui să insistăm asupra unor întâmplări ca și cele din zilele trecute, când unul din triumviri, *pedagogul* a primit vot de blam dela colegii săi drept introducere în noul seu post de... *onoare*.

Trecem însă înainte, propunându-ne să atragem de astă-dată atenția numai asupra armelor cu care luptă triumviratul.

Prin alusiunea corespondenței trecute din Brașov, „*pedagogul*“ nostru s'a simțit atins. N'are însă curajul să recunoască deosebirea între felul cum este susținut *densul* și între judecata turcească ce s'a adus, de același for, în cauza profesorului Ghiță Pop. Acesta, fiind-că nu era „de al stăpânirii din Sibiu“, ci bărbat cu păreri românești, a fost dat pradă molochului șovinist. *Pedagogul* nostru însă, ridicat la grad tocmai când i-se cerea capul de guvern, nu vede nici o deosebire de procedură, află că e drept ca el să fie apărat de consistor, ceea ce susținem și noi, dar' acuză pe corespondentul D-Voastră că a fost „denunțiant“ când a făcut alusie, fără a numi persoană, — cei cu musca pe căciulă s'au tradat însă! — Cum adevă? Ce s'a denunțat și cui? Dar' ministrul unguresc știe de „crima“ ce i-se impută, pe nedrept, adevărat, — pentru-că de ce n'ar avea un profesor român dreptul să ia cuvântul în afaceri publice orașenești și comitatense? Corespondentul D-Voastră a referat despre fapte săvârșite chiar de guvern și știute de întreg Brașovul! Ce s'a denunțat deci? Ne așteptăm acum eară ca Falstaff să ia cuvântul și să respingă în organul bisericesc sibian „atacurile“ ce „fii nevrednici“ ai „bisericii-mume“ și ai „școalei române“ săvârșesc... arătând o stare de demoralizare care pe toți, căți nu ved prin prisma triumviratului, trebuie să ne umplă de grije și tristețe.

Odinioară Brașovul a fost focal de cultură și entuziasm național; azi instituțiunile sale cele mai scumpe au ajuns să fie păzite de oameni cari numai ca model nu pot servi.

Nene Diamandi, trage clopotul cel mare, că se apropie... *pădurea dela Birnam!*

Fondul tinerimei române din Arad.

Din libelele emise de tinerime în favorul fondului special al tinerimei, pus sub administrațiunea „Asociațiunii arădane“, au înscris până acum următoarele sume:

R. Ciorogariu, 15 fl., „Victoria“ (Arad), „Albina“ (Sibiu), câte 10 fl.; Dr. Nicolae

Oncu (Arad), Aurel Suciu (Arad), George Lazaru (Vinga), Teodor Pinte (Curtici), I. Mladin (Șielău), Liviu Rațiu (Arad), Ioan Istiu (Mehala), „Cassa de păstrare“ (Săliște), „Mielul“ (Poiana), „Lipovana“ (Lipova), Avesalon Țuera (Berza), Aurel Novac (Biserica-albă), Teodor Botiș (Capolnaș), Dr. Petru Mladin (Prebul), Dr. George Vessa (Socodor), Căciuca, notar (Almaș), Dr. Ioan Suciu (Arad), Petru Căciunar (Orșova), „Oravițana“ (Oravița), Dimitrie Vancu (Timișoara), Dr. Lazar Șimon (Ciocova), Antonie Caracioni (Arad), Elsa Staubesand (Zarand), Ignatie Papp (Arad), Ioan Lința (Caransebeș), „Crisana“ (Brad), Nic. Marcu (Arad), Dr. Lazar Ghebeles (Arad) câte 5 fl.; Iuliu Herbay (Arad) 3.50; P. Vancu (Găyarăd) 2.70; „Bistrițana“ (Bistrița) 2.50; George Rusu (Chelmac), Moisă Bocean (Arad) Iuliu Herbay (Arad), câte 1.50; Dr. Stefan C. Pop (Arad), Vas. Ciorogar (Pecica) câte 1 fl. Suma: 187.45.

Alegerile în Italia.

La alegerile cari s'au săvârșit în Italia până în ziua de 22 Martie, au reușit 297 guvernamentali, 70 opozanți constituționali, 17 opozanți independenți și 16 socialiști.

Balotagiu va fi în 47 locuri, ear' necunoscut este rezultatul din 61 cercuri electorale.

Primul ministru *di Rudini*, precum și alți 5 miniștri și dl *Imbriani* sunt aleși în câte două locuri.

NOUȚĂȚI

Arad, 23 Martie st. n. 1897.

Aniversare. Fiind azi aniversarea luptei dela Mortara și Novara, unde regimentul 33 aradan s'a purtat atât de brav, în biserica din cetate s'a oficiat un Te-Deum, la care în frunte cu comandantul cetății, au participat toți oficerii și soldații. La amiază a fost un prânz în localul casinei ear' toată după amiază a fost dată „cântinelor“ să petreacă.

Școli de stat. Ziarele locale scriu că Românii de pe Mureș se prăpădesc de dorul școlilor de stat, „nefiind mulțumiți cu cele confesionale“. Astfel „s'au mai rugat“ acum să le facă școală de stat Românii din Dumbrăvița, Petriș și Ghiulița. Un Român a oferit chiar local, gratis pe 5 ani.

Adevărul este însă, că toate aceste nu sunt de cât uneltiri de ale inspectorului școlar Vranovits (azi Varjassy) care ține să-și facă din când în când reclamă, arătându-se ce „apostol“ zelos are într'ensul gogorița cu... *ideia*“...

De pe Mureș, și anume dela Berzava, această cetate puternică unde ideea de stat este susținută de și mai puternicul dascăl român, rătăcitul Popovits Vaszelián, mai vine de altfel o știre mare: „patrioții“ de acolo au fost ieri pe la „Ipar és Népbank“ din Arad, rugând pe direcție să facă o filială în Berzava, pentru a pune capăt „uneltirilor popilor valahi, carisusțin numai băncile române din Lipova și Arad“... Așa scriu foile ungurești locale.

N'avem nimic contra, să facă filială, ca să avem astfel de înregistrat mal-versațiuni, căci de sigur „patrioții“ din Berzava nu fericirea Romanilor o caută, ci un os de ros pentru dânsi!

Numire. La tribunalul din Arad, în locul vacant ce era, a fost numit jude Dr. Scharner Sándor, fost jude cercual tot în Arad.

Focul, care a pustiit Sâmbătă noaptea la fabrica de vagoane din Arad, după cercetările ce s'au făcut se crede, că s'a iscat din țigări aruncate. Cercetările urmează de altfel. Ele sunt conduse de căpitanul orașului, dl Sarlott Domokos.

Clădirile erau asigurate la societatea „Első magyar“ și „Adria“, materialul însă din magazine nu era asigurat. Pagubele se evaluează la 30.000 fl.

Examen. Din Cluj se scrie că: În săptămâna trecută doi tineri au făcut cu laudă examenele speciale, la facultatea filosofică. Unul e dl Ioan Iepure, teol. abs. de Pesta, al doilea e dl Iustin Harșa, absolvent al teologiei din Blaj, care a făcut examen din limba germană și istorie.

Crucea din plața Logojului rămâne în locul ei. Așa a decis comitetul administrativ al comitatului Caraș-Severin în urma apelațiunii comunei gr-or. române din Logoj în ședința sa ținută în 13 Martie a. c., după ce s'a cetit toate actele și apelațiunea lucrută de avocatul Coriolan Brediceanu. Dintre români, serie „Foaia Diecesană“, au sprijinit cauza cu căldura dl Titul Hațieg, la a cărui părere s'a alăturat apoi toți membrii comitetului.

Jacques Damour.

— Novela —

De

Emil Zola.

(Urmare).

Brutăreasa se gândi puțin, apoi zise cu răsfăț:

— Va fi venit într'o vreme... Dar' a trebuit să fie demult. Nici nu-mi mai aduc aminte de ea... Nici nu e mirare atâta lume vine și ese.

Jacques Damour trebui să se mulțumească cu răspunsul acesta. A doua zi se întoarse eară, și întrebă pe trecători cu mai mult curaj; dar' în tot locul întimpină aceeași monotonie, aceeași uitare, și primi aceleași răspunsuri negative, ca prima dată. Din multele vorbe înțelese numai, că Felicia se mutase de acolo, cam la doi ani după ce-l escortară pe el la Noumea, sau poate pe timpul, când a fugit de acolo. Adresa soției lui n'o știa nimeni; unii aminteau de Gros-Caillont, alții de Bercyt. De mica Louise nici nu-și mai aduceau aminte.

Totul era sfârșit. Jacques Damour se așeză pe o bancă de pe boulevardul lateral

și începu a plânge. Se hotărâ să nu mai cerceteze. Puținii bani, cu cari se întorsese în Franța, îi isprăviseră. Într'un timp se gândea să se întoarcă în Belgia, la minele de cărbuni, unde era atât de negru și fără suvenir, trăia fericit sub pământ, ca un animal. Tot rămase însă, era în mizerie, flămând, din lipsa de muncă. Toți îl respingean; îi ziceau că e prea bătrân. Deși era numai de cinci-zeci-și-cinci de ani. Părea de șapte-zeci, atât îl consumaseră suferințele de zece ani.

Rătăcea pe strade ca un câine alungat. Căută lucru cu ziua la ridicarea palatelor arse sub comunarzi; arfi primit și un lucru care se dă de obicei la copii și la nepuțincioși. În sfârșit un petrar îi promise că-l primește ca păzitor de noapte lângă instrumente. Dar' și împlinirea acestei promisiuni întârziă și Jacques Damour era amenințat să moară de foame.

Într'o zi, privea cursul apei de pe podul Notre-Dame, era cuprins de amețeaia desperării, care împinge la sinucidere. Se depărta repede de balustradă și în această mișcare era aproape să dea jos pe un bărbat voinic, cu manta albă care începu să-l injure.

Damour se sgâl la el cu gura căscată. — Berru! strigă înfirșit.

Era într'adevăr Berru.

Berru, care se schimbaseră în favorul lui căci îi ceteei sănătatea din față și întinerise. După întoarcerea în patrie Damour se gândise adeseori la el; dar' unde să-și găsească vechiul prieten care de obicei își schimba locuința în fiecare lună.

Pictorul îl privi cu ochi mari și când Damour își spuse numele cu vocea tremurândă, nu voi să-l creadă.

— Ei ași, nu vorbi! E peste puțință!

Dar' încetul cu încetul îl recunoscu și cuprins de mirare, strigă așa de tare, că se adună o ceată întregă în giurul lor.

— Dar' tu muriseși!... Dacă ași fi știut!... E curios... Într'adevăr trăiești?

Damour îi spunea încet, se tăcă.

Berru, care le găsea toate acestea ca foarte amuzante, îl luă înfirșit de braț și îl conduse într'o cămărușă din Saint-Martin.

Îl coplesii cu întrebări, voia să le afle toate de-odată.

— Așteaptă toate la rândul lor, zise Damour, după-ce se așeză la o masă. Mai întâi de toate ce e cu nevasta mea?

Berru îl privi înmărmurit:

— Cu nevasta ta?

— Adevă unde e nevasta mea? Îi ști locuința?

Mirarea zugravului creștea din ce în ce.

— Se înțelege, că știu...

Tu nu ști, ce s'a întâmplat?

— Ce s'a întâmplat?

Acum Berru bătu din palmi.

— E ne mai auzit! Într'adevăr nu ști nimic?...

Soția ta s'a măritat!

Damour puse pe masă paharul, ce-l ținea în mână dar' așa tremura că vinul îi curse printre degete.

Se șterse pe palmă și repetă cu voce timpită!

— S'a măritat, s'a măritat... Ești sigur de asta?

— Cum dracu nu! Ai murit, ea s'a măritat; nu găsesc nimic deosebit în acest lucru...

Cea mai mare nebulie e acum, că tu ai înviat.

Și până când s'ermanul om sta acolo, palid, cu buzele tremurând pictorul, îi povesti tot...

Felicia acum e foarte fericită. S'a măritat după un măcelar din Battignolles, un văduv, și ea îi conduce negoțul minunat.

Sagnard așa se chiamă, e un bărbat gras de 60 de ani, dar' se ține bine.

Măcelăria lor e între cele dintâi din suburbiu.

O întâmpinare. Privitor la acușarea ce i s-a adus că solicită ajutorul notarilor unguri pentru a putea fi ales la sinod, dl Iustin Ardelean ne trimite o întâmpinare în care mărturisește:

„Notarul Hanák din Beliu mi-a fost zis că în cercul Belului sunt vre-o 7 candidați de deputați sinodali și m'a întrebat dacă am eu șanse de reușit? La aceasta i-am răspuns, că da, deși preotul din Beliu George Molnar, îmi este dușman și va lucra din răsuferință în contra mea. El apoi mi-a zis, că va stăruie pe lângă popa Molnar, fiind cu dînsul în relațiuni bune, ca să nu lucreze în contra mea.

„Atâta e tot lucrul din care d-voastră faceți capital“...

Un lucru nu e lămurit: a venit notarul ungur acasă la dl Ardelean să-i spună că sînt mulți candidați și i-a oferit spriginul așa ca din senin, ori i s-a solicitat să imblânzească pe preotul „dușman“. Și de ce „dușman“ cu popa și prieten cu notarul ungur? Toate acestea dl I. Ardelean, neprihănitul naționalist, nu le spune ci în restul epistolei sale se mărginește a ofensa pe dl George Popa, care l'a întrebat respectuos, și pe preotul care „stă în tufă“.

Dar tocmai scrisese dlui Ardelean sînt dovezi că preotul pe care noi nu l'am numit numai pentru a nu-l expune batjocorii și urii dlui Ardelean, de a cărei foaie „umoristică“ poate că unii oameni se mai supără și se genează. Ca încheiere, notăm că noi nu facem nici un capital din ori-ce fapt ar săvîrși dl Ardelean și dacă cei din Beliu îl vor alege, vom putea zice cel mult cu proverbul

La așa cap, așa căciulă!

Agata Bărescu, care a reputat acum căteva zile un adevărat triumf, cu interpretarea-i genială a rolului „Ullrandei“ din puternica dramă cu același nume a poetei regine Carmen Sylva, s'a întors în capitală pentru a da, pe prima noastră scenă, o serie de trei reprezentații.

Aseară, — scrie „*Liberul*“ de Duminecă — a fost prima reprezentație cu „Heimath“ de Sudermann.

Bravo, bravo și ear' bravo, Agatei Bărescu. A fost o Magda neasămănată. Gama bucuriilor și a durerilor, de care Magda spune că Soarta a cântat-o și o cântă pe coardele sufletului ei, a interpretat-o cu o măiestrie neîntîlnită, și abia ea ne-a făcut să înțelegem pe deplin pe această Magda, jumătate demon, jumătate copil, termină ziarul bucureștean!

Procesul otrăvitoarelor din H. M. Vărsăhely a luat o direcție *sensatională*. Certându-se ieri înaintea tribunalului, Jager

Are grilagiu roșu, și firma poartă de două părți capete de boi, aurite.

— Și acum ce te faci? Îl întreabă Berru după ce-i spuse totul.

Nenorocitul, pe care îl amestecă descrierea măcelăriei răspuns printr'o mișcare nehotărâtă.

— Și Louis? Întreabă de-odată.

Fata?... Nu știu... Probabil, că a scăpat de ea într'un chip, căci n'am văzut-o cu ei nici odată... „Ti-o vor da-o ție lor tot nu le trebuie.

Dar' ce ai face tu cu o fată de douăzeci de ani? Nu prea ai aerul, că te-ai pregătit de nuntă.

Nu te supăra; ușor s'ar putea întempla însă, că vre-un trecător să-ți pue un ban în mână.

Damour își pleca capul.

Îl îneca ceva, nu mai putea vorbi. Berru mai comandă un litru și încep să-l mîngăie.

— Ei, bătrînul meu, acum dacă trăiești, cel puțin nu fi mîhnit. Să mai pot îndrepta cumva lucrurile. Spune-mi mai întâi: de ce vrei să te apuci?

Și cei doi bărbați, încep să discute fără sfârșit, repetând mereu aceleași lucruri. Pictorul tăinuși numai aceea, că îndată după ce-l escortară pe Damour în

Mari și Csordás Lidi au mărturisit una contra alteia lucruri și mai oribile, despre cari până acum nu se știa nimic. Și anume: Jager Maria a spus că *Csordás Lidi* „și-a omorît nu numai pe maică-sa, dar și pe bărbatul, ear“ aceasta a spus că are cunoștință că *Jager Mari* „și-a omorît 4 copii mari, otrăvindu-i.

Tribunalul cercetează acum și asupra acestor 5 cazuri nouă de otrăviri.

Princesa Chimay, care a fugit cu lăutarul Rigó Iancsi, a fost oprită să dea o reprezentație musicală în scop filantropic la o cafenea din Berlin.

Poliția motivînd opreliștea zice că „princesa“ numai pentru a-și face reclamă imorală vrea să săvîrșască un act filantropic.

Geolog român. În anul acesta se va deschide în Bruxelles o expoziție internațională, în care va fi și o secțiune rezervată a științelor geologice.

Direcțiunea regală a acestei expoziții a invitat pe geologul român, dl Gr. Ștefănescu, ca să ia parte la această expoziție cu lucrările sale geologice și paleontologice.

Bibliografie. A eșit de sub tipar: „*Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*, publicate de Dimitrie A. Sturdza și C. Colescu-Vartic. Volumul VI. Partea II, cuprinzînd: *Divanul ad-hoc al Munteniei din 1857*, și *Comisiunea europeană din 1857-58*. Preț 10 lei. București, Institutul de Arte grafice Carol Göbl.

— La librăria ifj. Klein Mor din Arad se găsesse următoarele cărți de vânzare, eșite din condeiul eruditului Dr. George Popa:

1. *Istoria biblică*, pentru școalele populare. Preț 10 cr.

2. *Detorințe și drepturi*, constituție civilă și bisericească pentru școale populare. Preț 20 cr.

3. *Contractul social* sau principie de dreptul politic după Rousseau. Preț 40 cr.

4. *Scrieri și vorbiri* culese, apoi direse. Preț 20 cr.

— În curînd va apare: „*Parapleul Sântului Petru*“, novelă după C. Mikszáth de Ioan Nițu Pop. Aceasta novelă e una dintre cele mai interesante scrieri ale timpului modern. Scrierile lui Mikszáth sunt traduse și cetite și la francezi, germani și englezi. Atragem atențiunea P. T. public aspra acestei frumoase scrieri beletristice. Opul se va estinde pe circa 12 coale, hârtie fină, tipar și format plăcut și elegant. Pentru cei ce abonează în întreg și direct va costa numai 60 cr. (pentru România 2 lei) cu porto cu tot. A

Noumea, începuse să-i facă curte Feliciei, ademenit fiind de umerii ei rotunzi. Și tot mai avî necaz pe ea că-l preferase pe Sagnard, pe măcelarul, se înțelege fiind avut. La al treilea litru strigă:

— Dacă aș fi în locul tău, m'ași duce la ei, ași intra în casă și pe Sagnard l'ași pofti afară... La urma urmei, tot tu ești domnul. Legea e partea ta.

Damour, nu peste mult se amestecă, fața lui palidă, se aprinse deși vin zicea meru, că urma va alege ce trebuie să facă. Berru însă îl apăsă într'una, bătîndu-l pe umeri și zicîndu-i: „Ești bărbat!“ Se înțelege că e bărbat! Și cât și-a iubit femeea! Și acum o mai iubește, ar aprinde Parisul, numai să fie eară a lui. Ce așteaptă dară? Femeea e a lui, numai să și-o ia înapoi. Amîndoi erau beți și și vorbeau la ureche strigînd:

— Plec! zise d'odată Damour, ridicîndu-se cu greu.

— Ei, vezi așa! Ar fi fost mare lașitate din parte-ți! Îl întărită Berru. Mă duc eu tine.

Și plecară spre Battignolles.

(Va urma.)

se adresa la administrația ziarului „Dreptatea“ în Timișoara (Ungaria), ori la subscrisul *Iacob Nicolescu*, colaborator la „Dreptatea“.

FELURIMI

Alcoolul și plămîni. E bine cunoscut de medici, că lucrătorii din antrepozitele de vinuri și alcooluri sunt expuși la aceleași accidente fiziologice ca și bețivii cei mai îmbătrîniți în acest viciu. Chiar și servitoarea care toarnă în sticle vinul stăpînilor ei resimte efectele unei beții mai mult sau mai puțin aparente dar reale.

Vaporii alcoolului amestecați cu aerul lucrează, în adevăr, asupra plămînilor cu aceeași energie cu care lucrează alcoolul lichid asupra stomacului și sîngelui.

Dl Gréhant, profesor de fiziologie la muzeul de istoria naturală din Paris, a făcut în această privință, o demonstrație experimentală, arătînd totodată, și cantitatea de alcool ce se află în sîngele unui animal făcîndu-l să respire aer ce conținea vaporii de alcool.

În experiențele lui, s'a servit de un cănelalt și puternic: Timp de 6 cîasuri, cănele a fost silit să respire alcool de 91 grade. Pentru acest scop, s'au întrebuit un fel de rparate anume construite, legate de botul cănelui.

Peste 2 cîasuri, 100 cent. cubi din sîngele animalului conțineau 0 ctm. 1 de alcool absolut.

În orele următoare proporția a crescut repede. La ora a 6-a s'au găsit 0 ctm. 6 de alcool, ear' cănele era beat-mort; în ziua următoare îi trecu cu deservire beția.

Pe un alt căne, căruia i-a înjecat la început un volum de alcool absolut egal cu 1/25 din greutatea sîngelui (dosă ce produce beția) l'a făcut de asemenea, să respire aer amestecat cu vaporii de alcool la 25 grade. Cănele a murit peste câteva cîasuri.

Concluzia: Lucrătorii cari muncesc într'o atmosferă încărcată de vaporii de alcool ar face foarte cuminte să se abțină de a bea vre-un fel de alcool și vor trebui, pe cât e posibil, să-și întrerupă cât de des lucrul pentru a merge să respire aerul curat de afară, ca ast-fel să elimineze o parte din alcoolul absorbit de plămîni.

Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea trimestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an	fl. 10.—
Pe 1/2 an	„ 5.—
Pe 1/4 an	„ 2.50
Pe o lună	„ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an	franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 1 fl. 50 cr. pe an, avînd o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“.

Posta redacțiunii.

Sph. Primit ieri. Azi merge răspuns. Cornelia. Îndată ce va fi loc.

ULTIME ȘTIRI

Centenarul Wilhelm I.

Berlin, 23 Martie.

Cea mai mare parte dintre Suveranii Europei sunt reprezentați la serbările centenarului Wilhelm I.

Ducele de Connaught, prinții moștenitori ai României și ai Suediei, ducele de Genua, contele de Flandra au sosit de alaltă-eri deja.

Drapelele gardei și ale tuturor regimentelor germane și ruse al cărora colonel onorar a fost bătrînul împărat, sunt fixate la colțurile monumentului național în momentul inaugurării.

Eri împăratul, împărăteasa, membrii familiei imperiale și oaspeții lor au fost la mausoleul din Charlottenburg.

Împăratul a asistat mai întîiu, la o revistă de primăvară a trupelor, pe aleele „Unter den Linden“ (sub Tei), cum făcea în flecare an bunicul seu. Apoi, în fruntea trupelor a mers la monumentul național. Statua a fost desvîlțată în bubuiturile a 101 tunuri și în accentele imnului național.

Alegerile din Viena.

Viena, 23 Martie.

La balotagiul pentru 5 mandate întîmplat ieri au reușit liberalii. Învingerea lor a făcut oare-care senzație, deoarece-ce nu era așteptată.

Tulburări.

Constantinopol, 23 Martie.

De ieri, străzile orașului sunt teatrul celor mai sgomotoase și sângeroase tulburări. Plebea fanatică a atacat pe doi oficeri austriaci și doi francezi, răcindu-i grav. Poliția a stat impasibilă în tot decursul maltratărilor ce au suferit oficerii străini.

Caneea, 23 Martie.

În zilele de 17 și 18 c. a fost o formală luptă între insurgenții și Turcii din Agrialia și Kalesio. Turcii au suferit înfrîngerii, lăsînd pe cîmpul de luptă sute de cadavre.

Azi noapte gendarmii au prins o bandă de 30 Turci cari la Haleppo au jefuit case creștinești.

Între gendarmi și Turci s'au schimbat mai multe focuri. Un Turc a fost omorît.

Terguiala.

Atena, 23 Martie n.

Grecia s'a oferit să cumpere pe bani insula Creta dela Turci, plătiind suma în 24 ore.

Vasul „Thesalie“ a sosit ieri noapte în Pireu. Munițiunile ce dusesse, le-a depus în Creta. A plecat din apele insulei în urma poruncii comandantului unui incrușător francez, care l'a amenințat că îl va excorta. A adus cu sine și pe soldații de pe shoonerul spart de vasul austriac „Sebenico“.

Trupele Franciei.

Caneea, 23 Martie n.

Trupele franceze sosite aici pe vas, n'au putut să debarcheze din cauza furtunii.

Se afirmă că colonelul Vasos se pregătește a opune cea mai hotărîtă rezistență ca trupele marilor puteri să debarcheze pe uscat.

Blocarea.

Caneea, 23 Martie n.

O mare descurajare s'a produs. În porturi nimeni nu mai poate sosi, nici să plece. Cele 110 vase ale marilor puteri au închis orice comunicație. În interiorul insulei însă lupta continuă.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șiriani.

La Domnul A. W. SFETESCU

in Satulung via Braşov

se află de vânzare:

Alva Trandafir prima în cutii dela 40 grame până la 2 chilo mărime cu 1 fl. 20 cr. per chilo.

Alva Vanili prima, în cutii aceiaşi mărime 1 fl. 20 per chilo

Icre roşii naturale de crap cu 2 fl. per chilo porto postal priveşte pe cumpărător.

(37) 1—

Cu stimă

A. W. Sfetescu.

4162/896. tkvi szám

[36] 1—1

Arverési hirdményi kivonat.

Az új aradi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közli, hogy „Victoria” takarekpénztár végrehajtónak Sebu Gavrilă végrehajtást szenvedő elleni 300 ffrt tökétkövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az új aradi kir. járásbíró területén levő Szekesuton fekvő a szekesuti 301 szám tkv A I. I. rend 590. 591 h. r. sz. alatt felvett ház, udvar és kertre az árverést 441 ffrt 50 kr. megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1897. évi április hó 10-ik napján d. e. 10 órakor Szekesut község-irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 44 ffrt 15 kr. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Új Aradon 1896. évi december hó 1-ső napján.

A új aradi kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság.

Csáklány,
kir. albiró.

O specialitate naturală nepreţuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda” de Bodok

care după experienţele făcute la mai multe facultăţi de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace şi plăcută mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beşicii udului şi ale organelor respiratoare etc.

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară şi prin conţinutul seu mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar şi pretenţiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighişoara şi Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesvary és társai
Deva: Balog Gyula, Orăştie: Németh János; în Braşov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, şi se poate comanda şi de adreptul dela administraţiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administraţiunea isvorului „MATILDA”:

27— [7]

Josef György,

(comit. Hâromszék). Bodok. (Transilvania).

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACŢII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Înteme ată la 1887.

Capital de acţii: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulaţia anuală fl. 15.000.000.

Primeşte depuneri spre fructificare, după care solveşte 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solveşte institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face şi prin postă şi se efectuează momentan după sosirea comandei.

33— [4]

irecţiunea institutului.

Frații Schuller & Co

PRIMUL INSTITUT DE ZINCOGRAFIE TRANSILVĂNEAN

în ORĂŞTIE (Szászváros).

Execută ilustraţiuni de ori-ce categorie pentru opuri, cu deosebire prospecte de oraşe, albumuri, cărţi postale, hârtii de epistole, etc.

[26] 3—3

Mustre şi conspecte de preţuri se dau la cerere gratuit.

Împrumuturi de bani pe amortisare

Bani ieftini pe împrumut fără ca capitalul să fie plătit deosebit

cu dobândă de 4⁰/₁₀, 4¹/₂⁰/₁₀ şi 5⁰/₁₀

Pe proprietate de pământ şi case se dă pe lângă intabulare. Se converteşte datorii mai vechi cu dobânde mai mari, bani gata se pot scoate iute şi punctual.

Mijloceşte cumpărarea şi vânzarea de case şi pământuri.

SZÜCS F. VILMOS

[22] 7—10

Ingatlan és földhitel kölcsön intézet
Széchenyi utca 1 sz. Neumann palota átellenében.